

הרשות הפלסטינית ממשיכה לבחון "דרכים עוקפות" להעברת תשלומים לאסירים ולמשפחות השחורים לאחר שהקמת בנק העצמאות ירדה מהפרק

24 בינואר 2021

ויתור על הקמת בנק העצמאות

ב-1 ביוני 2020 אישרה ממשלת הרשות הפלסטינית הקמת מוסד בנקאי ממשלתי שלא יהיה קשור למערכת הפיננסית העולמית, אשר באמצעותו תבצע הרשות הפלסטינית את תשלום המשכורות למשפחות השחורים, לאסירים ולאסירים המשוחררים. אולם לאחרונה, כחצי שנה לאחר החלטת הממשלה, **נקלעה הקמת הבנק למבוי סתום ולמעשה ירדה מהפרק**. עתה בוחנת הרשות הפלסטינית **חלופות להעברת הכספים**.

◀ **בתחילת ינואר 2021** הודיע מוחמד אשתיה, ראש ממשלת הרשות, כי **התוכנית לתשלום משכורות האסירים באמצעות בנק העצמאות נפלה סופית** (מתראס, אתר אופוזיציוני הפועל מראמאללה, 19 בינואר 2021). בראיון אחר ציין אשתיה כי לעניין משכורות האסירים שני היבטים: **ההיבט המדיני**, שיידון ע"י הרשות מול האמריקאים והישראלים; **וההיבט הפיננסי** של מחויבות של הרשות כלפי האסירים (ראיון לערוץ אלערבי המשדר מלונדון, אתר UltraPalestine, 22 בינואר 2021).

◀ דוברים נוספים מטעם הרשות ובתוכם קדרי אבו בכר, יו"ר הרשות לענייני אסירים ומשוחררים, הודיע כי המבוי הסתום, שאליו נקלעה הקמת הבנק, נובע מכך שהוא לא קיבל רישיון ומסירוב הבנקים האחרים לשתף עמו פעולה בשל איומים שקיבלו מישראל (פירוט ראו נספח). הוויתור של הרשות על הרעיון על הקמת בנק העצמאות עמד להערכתנו **מאחורי מחלוקות פנימיות שהובילו לחילופי גברי ברשות המטבע הפלסטינית**¹.

קדרי אבו בכר בראיון טלפוני בערוץ וטן בראמאללה (ערוץ וטן, 20 בינואר 2021)

¹ להרחבה ראו פרסום מרכז המידע מ-10 בינואר 2021: "חילופי גברי ברשות המוניטרית הפלסטינית, ככל הנראה על רקע הדרכים העוקפות, שהרשות מקדמת, להמשך תשלום למחבלים ולמשפחות השחורים".

◀ **בנק העצמאות נועד לשמש נתיב עוקף להמשך העברת הכספים מהרשות לאסירים, אסירים משוחררים ולמשפחות שהידים.** זאת לאחר שב-1 בינואר 2021 נכנס לתוקפו צו אלוף פיקוד המרכז האוסר על בנקים ביהודה ושומרון לספק שירותים בנקאיים לאסירים ולאסירים משוחררים ולמשפחות שהידים המקבלים משכורות וקצבאות מהרשות הפלסטינית. טרם כניסתו של צו האלוף לתוקף **הזדרזה הרשות הפלסטינית לשלם לאסירים ולמשפחות שהידים מראש את משכורות דצמבר, ינואר ופברואר**. לדברי קדרי אבו בכר, יו"ר הרשות לענייני אסירים, תשלום שלוש המשכורות נועד להעניק לרשות הפלסטינית **פרק זמן שבמהלכו תוכל הרשות להגיע לפתרונות, שיאפשרו את המשך התשלומים** (וטן, 5 בינואר 2021).

בחינת "דרכים עוקפות" להעברת תשלומים

בעבר עלו ברשות רעיונות ל"דרכים עוקפות" נוספות לביצוע התשלומים, מלבד הקמת הבנק העצמאות. אלו שבות ונבחנות עתה, לאחר שאופציית הבנק העצמאות ירדה כנראה מעל הפרק, אך עד כה **לא גובשה עדיין תכנית פעולה סופית בנוגע למשכורות אלפי האסירים והאסירים המשוחררים והדרך להעברת התשלומים**. לאחרונה נמסר, כי אחת החלופות העומדות על הפרק היא **תשלום המשכורות באמצעות המחאות שיימסרו לאסירים דרך מחלקות הרשות לענייני אסירים בערי הגדה או באמצעות משרדי תנועת פתח**. זאת, עד שיימצא פתרון שיהיה מוסכם על ישראל, הממשל האמריקני החדש ועל האירופאים (אתר מתראס, 19 בינואר 2021).

◀ **חלופה מרכזית העומדת על הפרק היא שילוב האסירים המשוחררים במנגנוני הביטחון ובמוסדות האזרחיים של הרשות.** חסן עבד אלרבה, דובר הרשות לענייני אסירים משוחררים, אישר כי פורסם צו ע"י אבו מאזן לשילובם של האסירים המשוחררים במוסדות הרשות. **מדובר לדבריו ב-6,000 אסירים משוחררים המקבלים משכורות קבועות, שריצו חמש שנות מאסר ומעלה בבתי הכלא בישראל.** תיקיהם יועברו לבחינת מטה הביטחון המסכל ולנציבות שירות המדינה **במטרה להעסיקם בהתאם לצרכים ועל פי מיומנותיהם**. חלק מהאסירים המשוחררים **ייצאו לגמלאות מבלי שמשכורותיהם תפגענה**. כמו כן תוקם ועדה מיוחדת שתכריע בעניינם של אסירים משוחררים, רובם מחמאס ומהג'האד האסלאמי בפלסטין, שבחרו להצטרף למוסדות האזרחיים של הרשות (QDSN, 21 בינואר 2021).

נספח

המבוי הסתום אליו הגיעה הקמת בנק העצמאות וחששות האסירים לגבי תשלום משכורותיהם

◀ על רקע הקשיים אליהם נקלעה הקמת בנק העצמאות קראו בכירים ברשות הפלסטינית, ובעיקר אלו העוסקים בענייני אסירים, לבחון חלופות שבאמצעותן ימשיכו האסירים ומשפחות שהידיים לקבל את משכורותיהם.

◀ **בשורה של ראיונות שהעניק לאחרונה קדרי אבו בכר, יו"ר הרשות לענייני אסירים ומשחררים**, הוא התייחס בהרחבה לעניין המבוי הסתום שאליו נקלעה הקמת הבנק והעלה מספר חלופות:

◆ בראיון לסוכנות מען אמר אבו בכר שהיו הערכות שבנק העצמאות ימלא את משימותיו ויתחיל את פעילותו בתחילת השנה. אולם, אך לפני מספר ימים בפגישה עם מחמד אשתיה, ראש הממשלה, **הם הופתעו לשמוע שהבנק לא יוכל להתחיל את פעילותו** מכיוון שהוא לא קיבל רישיון ומפני שישנם בנקים שסירבו לשתף עמו פעולה בשל חשש מפני האיומים הישראליים. הוא ציין שאם ישראל תנקוט בצעדים, הרשות לא תוכל להגן על בנקים. לפיכך עליהם לקחת בחשבון את האינטרסים של הבנקים **ולמצוא מנגנון אחר לתשלום המשכורות לאסירים**. אבו בכר ציין **שקיימות מספר חלופות לתשלום קצבאות האסירים** (מען, 7 בינואר 2021)²

◆ בראיון לסוכנות וטן ציין אבו בכר, כי הקמת בנק העצמאות הייתה אחת האופציות שנשקלו, אולם נראה כי הדבר לא יצלה, משום שהבנק לא קיבל רישיון וכי הם קיבלו איומים מצד ישראל נגד הבנק ונגד בנקים שישתפו עמו פעולה (סוכנות וטן, 5 בינואר 2021). בראיון נוסף ציין שנראה שבלתי אפשרי שבנק יעבוד ללא קיום קשרים עם חו"ל, בעוד שהם רצו שלבנק העצמאות לא יהיה כל קשר עם חו"ל או עם ישראל (סוכנות וטן, 10 בינואר 2021).

◆ בראיון לרדיו צות אלקדס אמר אבו בכר, כי **הם פועלים למציאת דרכים חלופיות לשלם את קצבאות האסירים לאחר שהבנקים סגרו את חשבונותיהם**. לדבריו, האזהרה של ישראל הופנתה לכל הבנקים, וכולם הפסיקו לטפל בחשבונות האסירים ללא יוצא מן הכלל. הוא הוסיף שבנק העצמאות לא יוכל לשלם את קצבאות האסירים בשל איום ישראלי עליו, וכיוון שהבנקים האחרים אינם משתפים עמו פעולה. עוד ציין שהבנקים הפלסטיניים חוששים, שישראל תעצור ותעמיד לדין את עובדיהם. הם גם חוששים מפסיקות בתי משפט בדומה לפסיקה האמריקנית נגד הבנק הערבי לפני מספר שנים (קדסנט, 7 בינואר 2021).

◀ **חסן עבד רבה, דובר הרשות לענייני אסירים ומשחררים**, ציין שעצירת ההליכים להקמת הבנק היא חלק מהעיונות המדיני עם "הכיבוש הישראלי". הוא הוסיף, כי מכיוון שלבנקים הגדולים הפועלים ברשות יש שלוחות

² יוזכר כי אחת האופציות שהועלו, ואשר זכתה להתנגדות, היא תשלום לאסירים ומשפחות שהידיים על בסיס מצבם הסוציאלי.

בחו"ל, הם אינם יכולים לעמוד מול ישראל. עבד רבה ציין כי הם מחפשים כעת חלופות ודרכים לפתרון כולל טיפול מדיני ברמה המקומית, האזורית והבינלאומית, כיוון שהנושא אינו רק פיננסי אלא יש לו גם ממד מדיני (אתר Ultra Palestine, 14 בינואר 2021). בהצהרה נוספת אמר עבד רבה כי הוועדה שהקים אבו מאזן במטרה למצוא פתרונות לנושא תשלום משכורות האסירים **עדיין נמצאת בשלב בחינת החלופות, והוסיף, כי לפי שעה לא נמצאו פתרונות ברורים**. הוא ציין **שתהליך קליטת האסירים לעבודה במנגנוני הביטחון והמוסדות האזרחיים של הרשות דורש עוד זמן, עקב הנהלים ובדיקת הנתונים, שמחייב צעד זה** (אלחדת', 14 בינואר 2021).

חששות בקרב האסירים

האסירים, שעתיד תשלום משכורותיהם אינו ברור, מודאגים מהמצב שנוצר. הם חוששים כי במידה ולא ימצא פתרון הם עלולים לאבד את משכורותיהם. האסירים המשוחררים מתארגנים עתה למציאת פתרון ומאיימים בנקיטה בצעדי מחאה. אבראהים סמחאן, אסיר משוחרר, ציין שפעילותם כאסירים משוחררים החלה כבר עם כניסת הצו הצבאי הישראלי לתוקף. הוא ציין שבכוונתם **לארגן פעילות מאוחדת של כלל האסירים המשוחררים** (סוכנות וטן, 10 בינואר 2021).

ב-30 בדצמבר 2020 קיימו אסירים משוחררים מתנועת פתח פגישה במטה נציבות הגיוס והארגון של פתח במטרה לדון בדרכי הפעולה להתמודדות עם צעדי ישראל נגד האסירים והאסירים המשוחררים. במהלך הפגישה עדכנו קדורה פארס, יו"ר מועדון האסיר, וקדרי אבו בכר יו"ר הרשות לענייני אסירים ומשוחררים, בתוצאות הדיונים בוועדות שהוקמו על ידי אבו מאזן. בתום הפגישה **פרסמו האסירים הודעה לפיה לא חלה התקדמות אמיתית**. הפגישה הסתיימה בהסכמה להקים ולהפעיל ועדות אסירים לתאום דרכי הפעולה במטרה למצוא פתרונות מידיים (סוכנות וטן, 5 בינואר 2021).

האסיר המשוחרר אחמד מצפר ציין, **כי הם מתנגדים להעביר את משכורותיהם למשרד לפיתוח חברתי** (אחד הרעיונות שהועלו בעבר וירדו מהפרק). לדבריו, כספי האסירים השוהים בבתי הסוהר הם כעת באחריות משרד האוצר, ויש ליצור מנגנון תשלומים "מכובד" שיבטיח את תשלום הכספים המגיעים להם בשלמותם, במנותק מהמשרד לפיתוח חברתי. הוא הדגיש כי יש להבטיח את הנושא במהירות וכי הוא אינו נתון לדיון או משא ומתן (סוכנות וטן, 5 בינואר 2021).

ב-18 בינואר 2021 נפגשו שישים מנציגי האסירים ממחוזות שונים עם מחמד אשתיה. אחמד אלמצפר, אסיר משוחרר ציין כי בפגישה שמעו נציגי האסירים שנושא תשלום המשכורות נמצא על שולחנו של אבו מאזן, ויטופל סופית בימים הקרובים. בעקבות זאת הם **החליטו להשעות את פעילויות המחאה שתכננו** (אתר Ultra Palestine, 20 בינואר 2021). בהתבטאות נוספת אמר אלמצפר, שנושא תשלום משכורות האסירים באמצעות הבנקים הוא עניין ממשלתי, מכיוון שממשלה היא זאת הנושאת באחריות. עוד ציין כי מה שמרגיע אותם לפי שעה היא **המחויבות האישית של אבו מאזן לנושא** והמחויבות של ראש הממשלה והשרים הנובעת מכך (QUDSN, 18 בינואר 2021).